

VERKIEZINGSPROGRAMMA 2018-2022

GROENLINKS

TILBURG

HET KAN ANDERS. HET MOET ANDERS. OOK IN TILBURG.

GroenLinks staat voor verandering. Wij staan voor een nieuwe manier van politiek bedrijven. Voor een politiek waarin niet de winst op korte termijn centraal staat, maar het gemeenschappelijke belang op de lange termijn. Wij staan voor een groene, schone gemeente. Wij staan voor eigen keuzes en gelijke kansen in een sociale gemeente. Wij staan voor een open gemeente waar verbinding, vertrouwen en hoop is in plaats van verdeeldheid. Wij staan voor een mooi Tilburg!

De groene gemeente

GroenLinks wil dat iedereen kan leven in groene en gezonde buurten en kan genieten van de natuur om onze dorpen Berkel-Enschot en Udenhout en om onze stad¹. Wij willen dat kinderen zorgeloos buiten in het groen kunnen spelen en schone lucht kunnen inademen. Daarom kiezen wij voor schoon vervoer en voor mooie groene parken met ruimte om te spelen en te sporten. We staan voor een goed klimaat. Daarom vinden we het belangrijk om zuinig te zijn met energie en spullen te recyclen. Als we kiezen voor schone, groene en gezonde oplossingen, geven we een mooi Tilburg door aan onze kinderen.

De sociale gemeente

GroenLinks vindt dat ieder kind een goede start en een eerlijke kans verdient. Om goed te kunnen leren op school, maar ook om te ontdekken wat je dromen zijn. GroenLinks wil dat iedereen in onze gemeente een fatsoenlijk bestaan kan opbouwen. Niemand zou in armoede moeten opgroeien. Iedereen moet kunnen meedoen, via betaald werk, vrijwilligerswerk of op school. Als het mensen zelf niet lukt om werk te vinden, dan willen wij dat de gemeente helpt. Als je je werk verliest of ziek wordt, moet er een goed sociaal vangnet zijn. En in de zorg staan niet regels en structuren centraal, maar aandacht voor de mens. Er is ruimte om te kijken naar wat mensen kunnen en wat zij zelf willen. Bovendien zorgen we ervoor dat iedereen kan wonen in een betaalbaar huis. In een mooi Tilburg staat niemand er alleen voor.

De open gemeente

GroenLinks heeft vertrouwen in mensen. Wij geloven dat ieder mens zelf wat van het leven wil maken en wil bijdragen aan de eigen omgeving. Daarom geven wij ruimte aan betrokken burgers. Plannen genoeg. Er moet de komende jaren uitgevoerd worden, samen met Tilburgers. We willen op allerlei manieren burgers van begin af aan betrekken om oplossingen te bedenken. Initiatieven van burgers krijgen meteen onze aandacht. Dat vraagt om een flexibele instelling van politici en ambtenaren.

Een open gemeente betekent ook dat we diversiteit omarmen. Iedereen moet zichzelf kunnen zijn en zich vrij en veilig voelen. Kunst kan helpen om mensen te prikkelen en het leven in Tilburg fijner te maken. Een mooi Tilburg betekent dat we ook een stad van culturele en bestuurlijke vernieuwing willen zijn.

Bovenstaande drie zaken hebben alles met elkaar te maken. Het ene kan niet zonder het andere.

---

¹Overal waar in deze tekst Tilburg staat, bedoelen we ook Berkel-Enschot en Udenhout.

DE TIEN SPEERPUNTEN VOOR 013

- 1.** Wij kiezen voor een inclusieve samenleving: iedereen hoort erbij en iedereen doet mee. GroenLinks laat mensen niet in de steek. We gaan experimenteren met nieuwe vormen van sociale zekerheid, waarin keuzevrijheid, waardering en zelfontplooiing centraal staan.
- 2.** Wij zorgen dat de gemeente zich actief inzet om te voorkomen dat kinderen op de basisschool beginnen met een achterstand. Bijvoorbeeld door goede voor- en vroegschoolse educatie.
- 3.** Wij vinden dat iedereen de mogelijkheid moet krijgen een fatsoenlijk leven op te bouwen, zonder armoede en met het recht op eigen keuzes.
- 4.** Wij zorgen voor voldoende sociale huurwoningen en voldoende huur- en koopwoningen voor starters en mensen met een middeninkomen.
- 5.** Wij zien een circulaire economie als basis van het economisch beleid van de gemeente. Dat betekent: een economie zonder verspilling en dus een duurzaam gebruik van grondstoffen én arbeid. Zorg voor milieu en werkgelegenheid gaan hand in hand.
- 6.** Wij willen een aantrekkelijke, duurzaam bedrijvige stad. Daarom ondersteunen we ondernemers en ZZP'ers met duurzame, innovatieve ideeën. En zetten we in op spraakmakende architectuur, waarbij we veel belang hechten aan behoud en herontwikkeling van monumentaal erfgoed.
- 7.** Wij kiezen voor extra groen in en om de stad. Dat is niet alleen mooi en gezond, maar ook goed voor de biodiversiteit en de voorbereiding op klimaatverandering. We ondersteunen buurtbewoners die hun buurt willen vergroenen.
- 8.** Wij maken in onze gemeente zo veel mogelijk gebruik van de zon en de wind, we stimuleren energieneutraal bouwen en het oprichten van lokale energiecoöperaties.
- 9.** Wij geven voorrang aan slim & schoon vervoer: de voetganger, de fiets en elektrisch openbaar vervoer.
- 10.** Wij willen een tolerante, kleurrijke stad zijn waar iedereen zich thuis kan voelen en discriminatie en intimidatie dus niet voorkomen. GroenLinks staat pal achter vluchtelingen, LHBTI en minderheden.

- 11.** Wij benadrukken dat het leven in Tilburg onlosmakelijk verbonden is met ontwikkelingen in de wereld: wij staan pal voor een humaan vluchtelingenbeleid en investeren in initiatieven gericht op mondiale bewustwording.
- 12.** Wij geven veel extra ruimte aan kunst en creativiteit. Kunst verrijkt ieders leven en verrijkt en voedt de samenleving.
- 13.** Wij omarmen eigen initiatieven van burgers, professionals en organisaties die de stad eerlijker, schoner en mooier maken.

INHOUD

1. Tilburg groene gemeente	6
- De visie van GroenLinks	
- Wat hebben we bereikt	
- Wat wil GroenLinks	
2. Tilburg sociale gemeente	14
- De visie van GroenLinks	
- Wat hebben we bereikt	
- Wat wil GroenLinks	
3. Tilburg open gemeente	20
- De visie van GroenLinks	
- Wat hebben we bereikt	
- Wat wil GroenLinks	

1. TILBURG GROENE GEMEENTE

De visie van GroenLinks

'Tilburg Schônste stad van 't laand', aldus het Tilburgs volkslied. Dat is een mooi doel: de mooiste stad van Nederland zijn. Maar daar is nog wel wat voor nodig. Het effect van aantasting van onze leefomgeving kun je zien, voelen en ruiken in de vervuiling van de lucht, het water en het landschap. Een schone en gezonde stad in de toekomst betekent dat we veel harder werk moeten maken van een duurzame stad. Dat hebben we vastgelegd in een Duurzaamheidsmanifest. Een schone en gezonde leefomgeving, nu en in de toekomst, is voor iedereen belangrijk. Dat vereist schone en veilige mobiliteit, meer natuur en groen, minder geluids- en lichtoverlast, klimaatneutrale energie, afval dat als grondstof hergebruikt wordt en aandacht voor hoe wij met dieren omgaan. Samen met lokale energiecoöperaties, groene doe-het-zelvers en iedereen die zich inzet voor een mooie en schone gemeente, gaan we daarvoor strijden.

Schone, slimme en veilige mobiliteit

Als onze kinderen buitenspelen of wij door de stad fietsen, is het inademen van schone en gezonde lucht van levensbelang. Voor GroenLinks staat de gebruiker van het gebied voorop. Niet het asfalt, maar de mens staat centraal. GroenLinks wil ervoor zorgen dat mensen verleid worden om zich milieuvriendelijker te verplaatsen. We gebruiken proeftuinen voor de toepassing van slimme mobiliteitsoplossingen. Wij gaan zorgen voor openbaar vervoer zonder uitstoot van schadelijke gassen. Openbaar vervoer dat veel meer gericht is op de individuele vraag, met speciale aandacht voor kwetsbare mensen. Binnen de stad willen we dat je je gemakkelijk te voet kunt verplaatsen. Naast voetgangers krijgen ook fietsers alle aandacht door betere fietspaden aan te leggen, fietssnelwegen naar steden in de buurt te maken en handige plekken aan te wijzen voor het parkeren van je fiets.

Natuur en groen in de buurt en om de stad

In een groene wijk is het leven prettiger. Kinderen kunnen lekker buiten spelen en wij allen kunnen dicht bij huis wandelen, fietsen en sporten. Onderzoek wijst uit

dat een toename van 10% groen in een wijk, leidt tot minder vaak zieke mensen en een besparing van ziektekosten. Daarom wil GroenLinks het groen in Tilburg uitbreiden. We sieren onze wijken met lommerrijk groen van bomen, met sportveldjes en met mooie parken. We vergroenen onze versteende binnenstad en brengen kleur en fleur. We geven groen weer de plek die het verdient. Geen sluitpost, maar uitgangspunt. We houden onze straten en pleinen, onze parken en plantsoenen schoon, ook als er festivals zijn. Schoon is de norm. Wie toch iets vervuult, ruimt het zelf op, dat is ons principe.

Voor GroenLinks is natuur een van de meest essentiële elementen van onze samenleving. Meer biodiversiteit levert een mooiere én gezondere omgeving op. GroenLinks verbindt het groen binnen en buiten de stad, want ook dieren moeten zich vrij kunnen bewegen en planten moeten zich vrij kunnen verspreiden. Bovendien kan zo iedereen van ons mooie landschap genieten en gaan natuur en ontspanning hand in hand. Dat betekent ook dat GroenLinks zuinig met ruimte omgaat: ruimte laten aan de natuur en deze niet blijven volbouwen. Ons landschap versnipperd steeds meer. Dit gaan we keren. En bij dit alles hoort ook een grote inzet op dierenwelzijn: de manier waarop nu vaak met dieren wordt omgegaan moet echt beter.

Investeren in groen leidt tot een grotere aantrekkingskracht van de stad: een mooi Tilburg waar het fijn leven en werken is. Bij 'groen' gaat het niet alleen om de natuurwaarde, 'groen' speelt ook een rol bij het vasthouden van water en het tegengaan van hittestress in onze stad. Groen en natuur zijn essentieel om Tilburg voor te bereiden op klimaatverandering.

Een gezond klimaat: aandacht voor energie en afval

We moeten klimaatverandering een halt toe te roepen. Internationaal, in Nederland, in Brabant en óók in Tilburg. GroenLinks wil de wegwerpeconomie omvormen tot een circulaire economie. Grondstoffen zijn geen afval meer, maar worden telkens opnieuw hergebruikt. Energie halen we niet langer uit vervuilende fossiele brandstoffen, maar uit duurzame alternatieven. In huizen willen we niet langer aardgas gebruiken voor de verwarming of om mee te koken. Woningen in Tilburg moeten beter worden geïsoleerd. En we gaan onze eigen energie opwekken. Lokale initiatieven die bijdragen aan vermindering van energieverbruik en toepassing van alternatieve (klimaatneutrale) energiebronnen gaan we stimuleren en financieel ondersteunen. Een grote opgave, maar wel een

belangrijke. Want behalve een gezondere leefomgeving zorgen deze maatregelen ook voor werk en bovendien voor een lagere energierekening.

Wat hebben we bereikt

Schone, slimme en veilige mobiliteit

- De gemeenteraad heeft het GroenLinks initiatiefvoorstel aangenomen om in 2018 met maatregelen te komen om de luchtkwaliteit te verbeteren.
- We hebben de mobiliteitsaanpak op zijn kop gezet. Voortaan staat de gebruiker centraal en niet het asfalt. De Tilburger bepaalt vanaf nu mee hoe de mobiliteit in de stad wordt vormgegeven.
- Onze belangrijkste OV-knoop, het Centraal Station, wordt afgemaakt met een uitnodigend nieuw en duurzaam busstation en toonaangevende gratis en bewaakte fietsenstallingen, ons 'fietshotel'. Deelfietsssystemen zijn ingevoerd. Bij elk station zijn OV-fietsen verkrijgbaar.
- We zijn gestart met het aanpakken van gevaarlijke verkeerssituaties en fietsknelpunten.
- Het spoor is veiliger dankzij een zware lobby richting het Rijk. We hebben de kar getrokken om giftreinen zo min mogelijk over de Brabantroute te laten rijden.
- Dertig scholen doen mee aan 'veilig naar school' met bewustwordingscampagnes voor ouders en kinderen. Schoolzones zijn ingericht.
- Het eerste snelfietspad richting Waalwijk is in aanleg. Een proeftuin voor fietsinnovaties is opgezet met onder andere experimenten voor langer groen voor fietsers.
- De voetganger krijgt eindelijk aandacht. De oversteekbaarheid van de Spoorlaan is aangepakt. De rest van de Cityring volgt. Ook hier komen experimenten om voetgangers langer groen te geven.

Natuur en groen in de buurt en om de stad

- De enorme achterstand in groenonderhoud zijn we aan het inhalen. Er zijn bijvoorbeeld 900 zieke bomen vervangen door gezonde bomen. De stadsparken en de Frankische driehoeken zijn aangepakt.
- Groenonderhoud is vanaf nu ecologisch. Geen monotoon groen meer. Het aangeplante groen draagt bij aan biodiversiteit en beleving, zie bijvoorbeeld het Burgemeester Stekelenburgplein.

- Tilburgers mogen zelf aan de slag met groen, van adoptiegroen tot geveltuinen.
- Natuurinclusief bouwen is ingevoerd. Er is ruimte voor vleermuizen, gierzwaluwen en mussen in bebouwing.
- De grootste poelencorridor voor amfibieën van Brabant is aangelegd.
- We hebben nieuwe afspraken gemaakt over het gebruik van onze parken voor evenementen.
- Dankzij GroenLinks worden er 136 hectare extra natuur en 12 km aan ecologische verbindingzones aangelegd in Noorderbos/Park Pauwels, Moerenburg en Stadsbos013. Het groene gebied Drijfplanen wordt niet bebouwd.

Een gezond klimaat: aandacht voor energie en afval

- GroenLinks heeft ervoor gezorgd dat er ambitieuzere doelen voor energiebesparing en duurzame energieopwekking geformuleerd zijn. Dat betekent jaarlijks 2% meer energiebesparing en duurzame energieopwekking.
- Bij elke herinrichting van straten is klimaatadaptatie het uitgangspunt. In dat kader is ook de subsidieregeling groene daken ingevoerd.
- Tilburgers krijgen subsidie voor het energiezuinig maken van de woning. Duizend woningen zijn al energiezuinig gemaakt. Dat is mooi, maar slechts een beginnetje, want er staan zo'n 96.000 woningen in Tilburg.
- Betrokkenen bij het warmtenet, zoals Ennatuurlijk, CDER, Stichting Reeshofwarmte, zijn op initiatief van GroenLinks in gesprek over verduurzaming van het warmtenet in de Reeshof.
- We zijn aanjager geweest van maatregelen om het restafval terug te dringen, zoals afvalscheiding in hoogbouw en de inzet van afvalcoaches.
- Dankzij GroenLinks gaan éénpersoonshuishoudens minder afvalstoffenheffing betalen dan meerpersoonshuishoudens, want hoe minder vervuiling, des te minder iemand moet betalen.

Dit wil GroenLinks

Schone, slimme en veilige mobiliteit

- We zetten nog steviger in op slimme mobiliteit: zoals slimme verkeerslichten om de doorstroom en veiligheid te verbeteren en apps om veilig over te steken.
- We willen schone openbaar vervoersmiddelen die op afroep beschikbaar zijn, zodat ook onze dorpen en de buitenwijken uitstekend bereikbaar zijn. Hiermee stimuleren we vraaggericht vervoer, waarbij de consument mobiliteit inkoopt en allerlei vormen van vervoer kan combineren, zoals openbaar vervoer, deelauto's en -fietsen.
- We zorgen voor aantrekkelijke voorzieningen voor OV-reizigers en bepleiten een goede aansluiting van Tilburg op het spoornet en een zogenaamd lightrailnet vergelijkbaar met de Randstadrail. Het station Berkel-Enschot/Udenhout moet er gewoon komen.
- In de hele stad geven we voetgangers en fietsers de prioriteit die ze verdienen. We leggen snelfietspaden aan in alle richtingen, verbreden smalle fietspaden, bouwen een fietsenstalling aan de westkant van de binnenstad, pakken de fiets- en voetgangersknelpunten aan en maken industrieterreinen beter toegankelijk voor fietsers en plaatsen er fietsvoorzieningen. Bij rotondes geven we voetgangers en fietsers weer voorrang.
- De openbare ruimte moet toegankelijk zijn voor iedereen, van jong tot oud en voor mensen met een beperking. Dus ruimte op de stoep voor ouders met kinderwagens en veilige oversteekplaatsen voor mensen die minder mobiel zijn.
- Daarbij willen we korte autoritten in Tilburg terugdringen en inzetten op een moderne en levendige voetgangers- en fietsvriendelijke binnenstad, waar overbodig doorgaand autoverkeer wordt geweerd.
- Samen met ondernemers en distributeurs maken we afspraken over emissieloze stadsdistributie, zodat we het vrachtverkeer en busjesvervoer kunnen terugdringen.
- We stimuleren duurzame taxi's en gaan onnodig draaiende motoren op standplaatsen tegen.
- Bij alle scholen zetten we in op verkeersveiligheid. Rond scholen komen veilige loop-en fietsroutes.
- We gaan de Cityring oversteekbaar en veilig maken als onderdeel van onze binnenstad van de 21e eeuw.

Natuur en groen in de buurt en om de stad

- We willen verder werken aan mooie natuur om onze stad. Dat betekent een toename van biodiversiteit én recreatiemogelijkheden. De ecologische verbindingzones worden niet alleen hersteld, maar ook nog verder uitgebreid. Dit doen we samen met boeren, natuurorganisaties en waterschappen.
- We willen de biodiversiteit versterken door dood hout te laten liggen als voedsel voor insecten en vogels.
- We gaan door met het versterken van onze landschappen. Ze zijn het visitekaartje van Tilburg en ons vestigingsklimaat.
- We herstellen de ontbrekende schakels van onze groene structuur in de stad, zodat de natuur de stad in kan komen, met speciale aandacht voor de versteende binnenstad, het Koningsplein en de linten. Daarbij blijven we uitgaan van biodiversiteit, beleving en klimaatadaptatie.
- We willen een (openbare) boom voor elke Tilburger. Dat betekent een verdubbeling van het openbare groen. We vergroenen alle schoolpleinen en willen meer en beter openbaar groen in oude wijkdelen, bijvoorbeeld in Oud Noord. We breiden de succesvolle stimuleringsmaatregel voor de aanleg van geveltuinen en groen op muren uit en stimuleren vergroening van particuliere tuinen. Op deze manier willen we een "groennorm" van minstens 80 m² per woning bereiken.
- We verhogen het beheer- en onderhoudsniveau van de openbare ruimte, waaronder het groen. Afspraken over het gebruik van parken voor evenementen worden uitgevoerd en gehandhaafd.
- We staan pal voor een gemeentelijk dierenwelzijnsbeleid: dieren moeten hun natuurlijk gedrag kunnen vertonen en vrij zijn van angst, stress, dorst, honger, fysiek en fysiologisch ongerief, pijn en ziektes.

Een gezond klimaat: aandacht voor energie en afval

- Tilburg klimaatneutraal en klimaatbestendig al in 2035 en van het gas af in 2030. Dat vraagt een stevig stappenplan. Bijvoorbeeld om Tilburgers (ook VvE's) te helpen hun woning energiezuiniger en gasloos te maken. En wat er in Tilburg nieuw gebouwd wordt, is natuurlijk per direct gasloos en energieneutraal.
- Kiezen voor klimaat en duurzame energie betekent dat wij Tilburg schaliegasvrij houden en dat we investeren in duurzame energiebronnen voor stadsverwarming, zoals geothermie en zonne-energie.

- Bedrijven moeten energiebesparende maatregelen nemen. Dat levert ook werk en lagere energierekeningen voor bedrijven op. Handhaving hoort daarbij.
- De gemeente dient het goede voorbeeld te geven. Als het aan GroenLinks ligt, stapt zij daarom zo snel mogelijk over op een 100% duurzame energieleverancier. De vele hectares dak van bedrijfshallen zijn een kans voor het opwekken van zonne-energie en wateropvang door groen. Samen met bedrijven maken we een plan van aanpak om deze kansen te verzilveren. Ook onderzoeken we wat geschikte windlocaties zijn binnen de gemeente en zorgen we dat de lokale gemeenschap in deze windenergieprojecten kan deelnemen.
- Daarnaast nemen we bij vergunningen de voorwaarde op dat dakconstructies geschikt zijn voor zonnepanelen en groen. We voeren groene leges in: mensen die vergunningen aanvragen om hun huis te verduurzamen betalen minder leges, anderen meer.
- Klimaatadaptief en natuurinclusief ontwerpen en beheren moet de gewoonte worden en kost de Tilburger niets extra. Zo wordt bij wegaanleg de groene berm lager aangelegd dan de rijbaan, zodat regenwater de grond in gaat en niet het riool. En worden daken bedekt met groen of met dakpannen voor gierzwaluwen.
- Minder geluids- en luchtvervuiling is een belangrijke reden voor een verbod op consumentenvuurwerk. GroenLinks wil een groot centraal vuurwerk in de stad.
- Overlast van vuurwerk met de jaarwisseling wordt tegengegaan. Er komen in overleg met betrokkenen vuurwerkvrije gebieden, daar wordt ook op gehandhaafd en dit wordt geëvalueerd.
- We willen een bewustwordingscampagne over de nadelige gezondheids- en milieueffecten van houtstook. Dit is ongezonder dan veel mensen denken.
- Maximaal 100 km per uur op de A58 rond de stad is nodig voor een gezonde lucht en minder geluidsoverlast.
- In 2025 heeft Tilburg geen restafval meer. Afval wordt gezien en ervaren als waardevolle grondstof, waarvoor Tilburgers worden beloond. Afval laten ophalen kost geen geld, maar levert geld op. In de aanloop hiernaar toe zetten we meer afvalcoaches in, breiden we gescheiden inzameling in hoogbouw uit en starten we met omgekeerd inzamelen. We stimuleren het delen, repareren en hergebruiken van spullen in samenwerking met kringloopbedrijven en andere maatschappelijke initiatieven

2. TILBURG SOCIALE GEMEENTE

De visie van GroenLinks

GroenLinks kiest voor een gemeente waarin het fijn wonen, werken en leven is. In Tilburg krijgt iedereen een eerlijke kans op goed werk, een fatsoenlijk inkomen en een betaalbare woning. Wij zorgen ervoor dat iedereen gebruik kan maken van menselijke zorg en het allerbeste onderwijs. Daarbij vinden we het belangrijk dat mensen zelf hun leven in eigen hand kunnen nemen en eigen keuzes kunnen maken. Maar dan wel vanuit gelijke kansen voor iedereen.

Gelijke kansen op ontwikkeling

Elk kind verdient een gelijke start en daarom hechten we aan goede voor- en vroegschoolse educatie en integrale kindcentra. Geen kind of jongere mag voortijdig worden afgeschreven. Iedereen die leerplichtig is, zit op school of volgt een leerwerktraject: doorgaande leerloopbanen, daar gaat het om. Gelijke kansen op ontwikkeling betekent ook dat alle kinderen op en buiten school aan culturele activiteiten kunnen deelnemen, als publiek en als uitvoerder. Voldoende sport- en speelvoorzieningen, stimuleren van bewegen en gezonde voeding vinden we belangrijk om bij te dragen aan gelijke kansen op een gezond bestaan. Als kinderen of jongeren bij grote problemen hulp nodig hebben, zijn wachtlijsten onacceptabel. De zorg moet goed aansluiten bij wat kinderen en jongeren nodig hebben. Daarom moeten kinderen en hun ouders ook zélf een stem hebben in het zoeken naar de beste oplossing.

Duurzaam met mensen omgaan

In een duurzame samenleving doet iedereen mee. Voor elk mens is dat belangrijk. Via betaald werk, onderwijs, mantelzorg of vrijwilligerswerk. Als dat niet lukt, is het de taak van de overheid om mensen te helpen. Daarbij is ons uitgangspunt: minder regels en meer vertrouwen in de keuzes van mensen zelf. Ook volwassenen moeten de mogelijkheid hebben zichzelf te ontwikkelen, bijvoorbeeld doordat informatie voor mensen vrij toegankelijk is. Het terugdringen van armoede is in Tilburg heel hard nodig. We willen dat mensen in de bijstand mogen bijverdienen en dat vertrouwen het uitgangspunt is in plaats

van dwang en controle. We vinden het belangrijk dat mensen niet alleen op hun plichten worden gewezen, maar ook actief geïnformeerd worden over hun rechten. Zo voorkomen we dat ze geen gebruik maken van de mogelijkheden die de gemeente biedt. Daarnaast raken ze daardoor meer gemotiveerd voor het zoeken van een baan.

Mensen die zorg nodig hebben, moeten deze zorg in hun eigen, vertrouwde omgeving kunnen krijgen. Hun eigen keuzes staan centraal en niet de regels van de gemeente of instellingen. Uitbreiding van voorzieningen voor kwetsbare mensen zal in alle wijken nodig worden. Het is belangrijk dat zorgvragen in samenhang en meteen worden opgepakt. We verwachten dan ook veel van sociale wijkteams en van samenwerking tussen hulpverleners.

Kansen voor duurzame bedrijvigheid en fijn wonen

In een sociale stad heerst er bedrijvigheid, zodat iedereen de mogelijkheid heeft een eigen leven op te bouwen. Een duurzame economie is vanzelfsprekend en zorgt voor vernieuwing. De groene energiesector biedt bovendien nieuwe banen. Dat geldt ook voor een duurzame vrijetijdssector. We willen als gemeente deze duurzame vernieuwing ondersteunen, bijvoorbeeld door slimme samenwerking te stimuleren met het onderwijs en met bedrijven. Ook willen we met bedrijven die contracten afsluiten met de gemeente afspreken dat een deel van hun winst ten goede moet komen aan werk voor Tilburgers. En startende en kleine ondernemers en ZZP'ers ondersteunen wij. Zij zijn heel belangrijk voor nieuwe werkgelegenheid en het behouden van studenten in de stad. Ze zorgen ook voor de leefbaarheid van onze gemeente, zeker als het gaat om sociaal ondernemerschap dat gericht is op recyclen, lenen, delen en andere duurzame activiteiten. Duurzame bedrijvigheid gaat daarnaast de verloedering tegen. Ook behoud en herontwikkeling van monumentaal erfgoed versterkt het woon- en het vestigingsklimaat van de gemeente en draagt bij aan het verhaal van Tilburg. In Berkel-Enschot en Udenhout zorgen we ervoor dat er genoeg voorzieningen zijn, zodat deze dorpen leefbaar blijven en een mooie toekomst tegemoet kunnen gaan. We willen dat iedereen prettig en betaalbaar kan wonen. GroenLinks wil daarover afspraken maken met woningbouwcorporaties en projectontwikkelaars en controleert of de afspraken nagekomen worden.

Wat hebben we bereikt

Gelijke kansen op ontwikkeling

- We hebben ons hard gemaakt om met het onderwijs, kinderopvang, welzijn, jeugdhulp, werk en inkomen een doorgaande lijn voor brede talentontwikkeling mogelijk te maken.
- Daarbij hebben we initiatieven (financieel) ondersteund die kinderen van verschillende achtergronden samenbrengen en die kinderen extra kansen geven. Mede daarom zijn er vele cultuureducatieprojecten en amateurkunstinitiatieven van de grond gekomen.
- GroenLinks heeft voorop gelopen bij het realiseren van integrale jeugdzorg op wijkniveau, waarbij onderwijs-, welzijn- en arbeidspartners samenwerken.
- Om al deze zaken te bereiken hebben we professionals hard nodig. Mensen in kinderopvang, onderwijs en jeugdzorg hebben daarom extra middelen gekregen om zich samen met het hoger onderwijs te professionaliseren.

Duurzaam met mensen omgaan

- Dankzij GroenLinks is het Tilburgs Ondersteuningsfonds overeind gehouden, waardoor er jaarlijks € 200.000 beschikbaar is om mensen in acute financiële nood te helpen.
- We hebben experimenten met een regelluwe bijstand mogelijk gemaakt. Als een van de drie steden in Nederland heeft Tilburg op voorstel van GroenLinks het vertrouwensexperiment ingevoerd. Mensen met een uitkering krijgen daarbij ruimte om zelf aan de gang te gaan.

Kansen voor duurzame bedrijvigheid en fijn wonen

- We hebben het belang van erfgoed weer op de kaart gezet, zodat het ten goede komt aan Tilburgers. Denk aan de herbestemming van de LocHal in de Spoorzone tot Kennismakerij en de renovatie van klooster Koningsoord in Berkel-Enschot.
- Er zijn 5 nieuwe rijksmonumenten en 50 gemeentelijke monumenten bijgekomen. De volgende 50 komen er aan.
- We hebben ervoor gezorgd dat bedrijventerreinen niet voor leegstand worden aangelegd, maar pas op vraag van bedrijven worden ontwikkeld.

Dit wil GroenLinks

Gelijke kansen op ontwikkeling

- We willen betaalbare kinderopvang voor iedereen. In 2018 veranderen de regels voor de financiering van peuterspeelzalen en de buitenschoolse opvang (harmonisatie). Gezinnen met een laag inkomen willen we aanvullend ondersteunen.
- In de Lokale Educatieve Agenda (LEA) komt een Tilburgse norm voor de kosten van school-en studiereizen, zodat deze voor iedereen toegankelijk zijn. Ook willen we middelen inzetten zodat kansarme kinderen goed deel kunnen nemen aan onderwijs (bijvoorbeeld een laptop) of sport (sportkleding).
- Jongeren van alle schoolniveaus en sociale achtergronden moeten gemotiveerd hun plek in de samenleving kunnen innemen. Meer leerlingen moeten daarom onderwijs kunnen volgen naast hun gewone programma. IMC Weekendschool voor groepen 7, 8 en de brugklas in Noord, West en straks Reeshof zijn hiervan een voorbeeld.
- We benadrukken het belang van integrale kindcentra, vreedzame scholen en andere initiatieven die de ontmoeting bevorderen van leerlingen van verschillende sociaal-economische en culturele achtergronden en met verschillende talenten. Onderwijsinitiatieven die segregatie en polarisatie tegengaan worden ondersteund.
- Jongeren én volwassenen bieden we gelijke kansen op toegang tot informatie. Waar nodig ondersteunen we alfabetisering en digitalisering. De Stadsbib/Kennismakerij heeft hierbij een belangrijke rol.
- Doorgaande leerloopbanen en brede talentontwikkeling blijven cruciaal. Daarom willen we dat meer basisscholen, juist ook in kansarmere wijken, deelnemen aan Cultuureducatie met kwaliteit-variant Tilburg, dat er een doorgaande leerlijn naar het vmbo komt en dat de samenwerking tussen culturele en sociale instellingen uitgebreid wordt.
- We verhogen de investering in speelnatuur en Natuur- en Milieueducatie.
- We zorgen voor ondersteuning van de samenwerking tussen sportverenigingen en het onderwijs en opvang, en vooral: meer mogelijkheden om in de openbare ruimte te bewegen, zoals speelvoorzieningen en speelpleinen, skatebanen, jeu-de-boulesbanen, wandel- en sportlanen.

Duurzaam met mensen omgaan

- We willen maatschappelijk aandeelhouderschap invoeren. Zorginstellingen, schoolbesturen en woningbouwcoöperaties werken met maatschappelijk geld. Daarom willen we dat cliënten, (ouders van) scholieren en huurders meer mee gaan denken en beslissen met deze instellingen.
- We willen in de zorg zelfredzaamheid en eigen keuzes centraal stellen en spreken zorginstellingen daar op aan. Burgers die het initiatief nemen om zaken te verbeteren geven we daarbij de ruimte. We schaffen de eigen bijdrage in de WMO af.
- Eigen keuzes, zelfredzaamheid en respectvol behandeld worden. Dat geldt ook voor mensen zonder werk. We zetten in op nog meer experimenteerruimte voor mensen met een uitkering en op een steviger onderzoek naar een Tilburgs basisinkomen.
- We verruimen het Tilburgs Ondersteuningsfonds voor mensen in acute financiële nood. We bieden maatwerk aan mensen met schulden en verbeteren de bewindvoering. We spannen ons extra in voor werk voor kwetsbare jongeren. Daarbij staat de jongere centraal, ondersteund door een netwerk van diverse soorten experts.
- Met het bedrijfsleven maken we afspraken om het werk eerlijker te verdelen over diverse groepen, of het nu om leeftijd, gender, etnische herkomst of mensen met beperkingen gaat. De gemeente geeft als werkgever het goede voorbeeld. Dat goede voorbeeld geeft de gemeente ook voor werkzekerheid. Wie bij de gemeente werkt, komt in principe in dienst. Dure inhuur die met kennis weer vertrekt en flexwerk worden teruggedrongen.
- Instellingen die gemeentelijke subsidie ontvangen, moeten zorgen voor fatsoenlijk werkgeverschap en honoreringen. Als bedrijven contracten willen sluiten met de gemeente, moet een deel van hun winst ten goede komen aan werk voor Tilburgers.
- We sluiten pacten met de kwetsbare wijken. Samen met de bewoners en professionals gaan we de sociale problemen aanpakken, zoals eenzaamheid onder ouderen en de opvang van dakloze of verwarde mensen.

Kansen voor duurzame bedrijvigheid en fijn wonen

- We zorgen dat Tilburg al in 2035 een circulaire economie is. Dat betekent: klimaatneutraal en voortdurend hergebruik van grondstoffen en gebouwen. We willen als gemeente zelf zo werken en daarbij overal in de publieke ruimte het goede voorbeeld geven.

- We willen bedrijven, instellingen en particulieren stimuleren mee te werken aan een duurzame economie. La Poubelle en atelier Verhip zijn mooie voorbeelden: zij zorgen dat spullen niet verspild worden en zijn dus groen; zij zorgen dat kosten worden bespaard, waardoor geld over is voor andere zaken; en zij steunen dat mensen met achterstand tot de arbeidsmarkt aan het werk gaan.
- We ondersteunen samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven om de regionale economie te vernieuwen en om niet alleen het klimaat, maar ook de economische bedrijvigheid en arbeidsplaatsen in de regio veilig te stellen. Een voorbeeld is de Green Car Valley met Eindhoven, Helmond en Sittard-Geleen.
- Daarom ondersteunen we ook startende en kleine ondernemers en ZZP'ers met duurzame, innovatieve ideeën. Duurzame maatschappelijke initiatieven zoals de stadsboerderij, repair café, buurtbewoners die een eigen energiemaatschappij oprichten of een buurthuis draaiende houden verdienen onze steun. Dit alles maakt de stad aantrekkelijker voor bewoners en bedrijven.
- Een aantrekkelijke, duurzaam bedrijvige stad betekent voor GroenLinks behoud én herontwikkeling van monumentaal erfgoed. Innovatieve ideeën die ontwikkelingskansen creëren voor de Tilburgse bewoners hebben dan onze voorkeur. Denk aan de Hall of Fame en de Kennismakerij in de spoorzone.
- Ook inzetten op spraakmakende architectuur met lef vinden we belangrijk om Tilburg aantrekkelijker te maken voor bewoners, bezoekers en bedrijven. Behoud van groen en duurzame criteria zijn belangrijke voorwaarden bij de ontwikkeling van nieuwe projecten.
- De gemeente stimuleert betaalbare sociale huur- en koopwoningen gespreid over diverse wijken in de stad. We zetten daarbij in op vernieuwende woonconcepten, zoals complexen waar ouderen en studenten samenwonen of waar mensen zelf bouwen.
- Als gemeente zetten we de Taskforce Betaalbaar Wonen door en houden het Ondersteuningsfonds Woonlastencompensatie in stand. We willen met meer structurele middelen en inzet de armoede en leefbaarheid in wijken met hoge percentages armoede aanpakken.

3. TILBURG OPEN GEMEENTE

De visie van GroenLinks

GroenLinks staat voor een divers en vernieuwend, betrokken en tolerant, democratisch en veilig Tilburg. In een open stad als Tilburg kun je zijn wie je bent, kun je zeggen wat je vindt en kun je goed (mee)praten met de gemeente. Een plek waar Tilburgers zich vrij kunnen voelen, gaat hand in hand met een veilige stad, op straat maar ook in huis en ook als het om privacy gaat. We omarmen diversiteit in een multicultureel en kleurrijk Tilburg. Tilburgers moeten zich in onze stad thuis kunnen voelen, ongeacht verschillende achtergronden, overtuigingen en voorkeuren. Door respectvol met elkaar om te gaan en ons in de ander te verplaatsen, wonen we met elkaar in een prettige en ontspannen stad.

Iedereen moet Tilburg gaan kennen als de stad van de open, diverse en vernieuwende cultuur. GroenLinks vindt hierbij kunst van ongelofelijke waarde. Kunst inspireert, daagt uit en zorgt voor verbinding tussen verschillende groepen Tilburgers. Daar hoort ook de lange traditie van maatschappelijke actie en debat bij, die zo typerend is voor Tilburg. Zowel lokaal als mondiaal zijn veel Tilburgers actief betrokken en laat Tilburg zich kennen als een internationaal betrokken gemeente.

Diversiteit en culturele vernieuwing

Tilburg is voor GroenLinks een kleurrijke stad waar tolerantie en diversiteit voorop staan. De gemeente geeft daarin het goede voorbeeld. Allereerst door zelf een goede arbeidsorganisatie te zijn. Maar daarnaast heeft de gemeente ook een belangrijke verantwoordelijkheid om zich actief in te zetten om acceptatie en verbinding onder Tilburgers te bewerkstelligen. We blijven verbinding en diversiteit vieren met Carnaval, Roze Maandag en de Tilburg Pride en halen nieuwe kleurrijke evenementen naar onze stad. GroenLinks blijft inzetten op een divers kunst- en cultuurbeleid, met aandacht voor de basisvoorzieningen én voor kleinschalige en vernieuwende initiatieven op het gebied van kunst, maar ook cultuur en debat in de bredere zin.

Betrokkenheid bij een veranderende wereld

Internationale ontwikkelingen vragen keuzes en oplossingen van het Tilburgse gemeentebestuur. Daarbij hanteren we het uitgangspunt van Tilburg als een sociale, gastvrije en duurzame stad. Duurzaam betekent in dit geval ook aandacht voor de arbeidsomstandigheden waarin producten gemaakt worden: fairtrade vinden we vanzelfsprekend. We verbeteren de positie van wereldburgers op andere plekken in de wereld door ondersteuning via onze partnersteden en handelspartners. Gezamenlijk werken we aan de vraagstukken van de huidige tijd: het aanpakken van klimaatverandering en het tegengaan van ongelijkheid en uitsluiting. We blijven een ShelterCity voor mensenrechtenactivisten. Daarnaast leveren we als stad een actieve bijdrage aan een humaan vluchtelingenbeleid dat zich richt op meedoen en verbondenheid. Integratie en participatie van nieuwkomers dient persoonlijk en kleinschalig aangepakt te worden om daadwerkelijk kansen te kunnen bieden voor een succesvolle start. GroenLinks wil hierbij nadrukkelijke aandacht voor minderjarige vluchtelingen, LHBTI-vluchtelingen en uitgeprocedeerde asielzoeker

Vernieuwend bestuur in een leefbare stad

GroenLinks vindt het belangrijk dat de gemeente Tilburg op een begrijpelijke manier met haar burgers communiceert en rekening houdt met talige en andere beperkingen. GroenLinks vindt het daarnaast belangrijk dat mensen mee kunnen praten over de beslissingen die hen raken en komt met voorstellen om de lokale democratie te vernieuwen.

Openheid en leefbare steden en dorpen veronderstellen dat mensen veilig zijn en zich veilig voelen. GroenLinks treedt daarom hard op tegen discriminatie, intimidatie en uitsluiting. We investeren in veiligheid op scholen, tijdens het uitgaan en in de openbare ruimte. Op wijkniveau wordt samen met inwoners gekeken naar veiligheid in de wijk. Meer openheid mag echter niet betekenen dat de privacy van Tilburgers in gevaar komt. Veiligheid betekent ook de bescherming van persoonsgegevens en online data.

Wat hebben we bereikt

Diversiteit en culturele vernieuwing

- Op initiatief van GroenLinks komt er een proef met anoniem solliciteren.
- Door een motie van GroenLinks stoppen we met de seksregistratie bij gemeentelijke formulieren
- De organisatie Feniks is juist behouden.
- GroenLinks maakte het Makersfonds mogelijk om beginnend kunstenaars meer voor Tilburg te behouden. Ook is er meer fysieke ruimte geboden aan kunstenaars om (met elkaar) werk te kunnen maken.

Betrokkenheid bij een veranderende wereld

- De nota Een wereld te winnen is aangenomen op initiatief van GroenLinks. Daarmee hebben we ruimte geboden aan initiatieven op het gebied van mondiale bewustwording.
- We hebben in Tilburg ruim 1.000 vluchtelingen opgevangen en ervoor gezorgd dat mensen zo veel mogelijk in (de regio) Tilburg blijven. Er is geregeld dat vluchtelingen en statushouders integreren in onze stad door ze meteen taalonderwijs en werkbegeleiding te geven.
- We zijn ShelterCity voor mensenrechtenactivisten.
- Op initiatief van GroenLinks wordt in Tilburg bed-bad-brood gegeven aan uitgeprocedeerde asielzoekers.

Vernieuwend bestuur in een leefbare stad

- GroenLinks heeft gezorgd voor vernieuwing van het bestuur waarbij burgers actief betrokken worden. De Omgevingsvisie en onze Mobiliteitsaanpak2040 zijn samen met de stad opgesteld. Elk jaar actualiseren we met de Tilburgers de mobiliteitsagenda. Zij bepalen hoe de toekomst van mobiliteit eruit ziet. Het parkeerbeleid in de wijken geven we vorm met reviewteams van buurtbewoners.
- GroenLinks is voor een veilige stad. Daarbij hebben we altijd voor de privacy van bewoners gewaakt.

Dit wil GroenLinks

Diversiteit en culturele vernieuwing

- We maken ons zorgen om de verharding van maatschappelijke tegenstellingen en intolerantie. De burgemeester zien wij als boegbeeld van emancipatie, het uitdragen van diversiteit en het tegengaan van discriminatie en (seksuele) intimidatie in onze stad. Artikel 1 van onze Grondwet krijgt een prominente plek in Tilburg. In de openbare ruimte komt meer uiting voor het verdraagzame karakter van onze stad. Samen met bijvoorbeeld bedrijven, horeca, politie, sport-, onderwijs- en religieuze organisaties worden plannen gemaakt hoe we met deze onderwerpen omgaan.
- We handhaven de bestaande kennisinfrastructuur die in de stad aanwezig is over LHBTI-emancipatie. We ondersteunen activiteiten die diversiteit en verbinding bevorderen.
- Omdat kunst prikkelt, uitdaagt en verfraait en mensen kan verbinden, investeert GroenLinks in de culturele infrastructuur. Daarbij hoort ook een permanent festivalterrein binnen de gemeentegrenzen. Daarnaast ondersteunen we vernieuwende culturele initiatieven die zichtbaar maken wat wij in huis hebben: makers binnen en buiten het kunstonderwijs en culturele instellingen moeten de ruimte en faciliteiten krijgen om Tilburg als vernieuwende cultuurstad te profileren.
- Daarbij zetten we in op makers zelf, bijvoorbeeld door uitbreiding van het Makersfonds, het zorgen voor professionele werkruimte voor makers en steun aan een landelijk muziek-en dansfestival waar talenten van Fontys en ROC zich kunnen laten zien. Als het aan GroenLinks ligt, heeft en blijft Tilburg zich onderscheiden met een vernieuwende muziek-en danssector en debatcultuur.

Betrokkenheid bij een veranderende wereld

- De wereld houdt niet op bij de gemeentegrens. Daarom zetten we als gemeente de Sustainable Development Goals centraal. De doelen raken immers aan belangrijke opgaven voor onze gemeente zoals terugdringen van ongelijkheid, integratie, veilige leefomgeving en participatief bestuur.
- Daarbij hoort ook dat de gemeente overstapt op een duurzame bank.
- We investeren in gezamenlijke initiatieven tussen Tilburgse verenigingen, stedenbanden, onderwijsinstellingen en Tilburgers die zich inzetten voor mondiale bewustwording in Tilburg of in ontwikkelingslanden, omdat ons

leven in Tilburg onlosmakelijk verbonden is met ontwikkelingen elders in de wereld.

- GroenLinks wil in Tilburg vluchtelingen op een humane en liefst kleinschalige manier opvangen. We dragen actief verantwoordelijkheid door vluchtelingen onderdak te bieden, statushouders te huisvesten en te laten integreren in de stad en bed-bad-brood aan te bieden aan uitgeprocedeerde asielzoekers. Daarbij houden we oog voor kwetsbare groepen, zoals alleenstaande minderjarige en LHBTI-vluchtelingen.

Vernieuwend bestuur in een leefbare stad

- GroenLinks gaat gestaag verder met vernieuwende manieren om Tilburgers inspraak en zeggenschap te geven in de toekomst van onze gemeente, zoals via burgertoppen.
- GroenLinks zet in op digitale communicatie met de gemeente. Daarnaast zal gezorgd worden voor maatgerichte ondersteuning van mensen die dat nodig hebben, zoals laaggeletterden en digibeten.
- De Tilburgse aanpak om radicalisering tegen te gaan, verdient alle steun. GroenLinks wil de huidige aanpak intensiveren.
- Het is belangrijk om te blijven letten op een sluitende aanpak van zorg en veiligheid, zoals via het Zorg- en veiligheidshuis en integrale crisishulp. Juist een dergelijke aanpak vereist een goede positie van wijkagenten en wijkmedewerkers van de gemeente als aanspreekpunt voor burgers en als oren en ogen in de stad.
- We ondersteunen experimenten met gedoogd telen van wiet voor recreatief gebruik. We willen een proef om verkoop in coffeeshops aan buitenlanders mogelijk te maken om te kijken of zo minder overlast ontstaat. En: burgemeester en woningcorporaties spreken af onder welke voorwaarden de burgemeester een corporatiewoning, waar een wietplantage zat, niet sluit, zodat die woonruimte snel weer aan iemand anders kan worden verhuurd.
- Tegelijk moet de verwevenheid tussen onder- en bovenwereld juist hard worden tegengegaan. Zo moet Tilburg met de andere zuidelijke steden actief meedenken aan plannen voor de nieuwe Ondernijningswet en het ondernijningsfonds.
- Voorkomen blijft nog altijd beter dan genezen. Juist kwetsbare mensen worden vaak verleid of onder druk gezet om zich met criminele activiteiten bezig te

houden. Ondernijning tast wijken en de integriteit van de Tilburgse samenleving aan. Ook veiligheid is een GroenLinks belang. Daarom steunen we een combinatie van structureel stevig en preventief aanpakken.

- We gaan drugshandel niet alleen tegen door kleine handelaars of producenten op te pakken en hen uit huis te zetten. Maar ook door hun hulp te bieden bij eventuele problemen waardoor zij aan handel of productie begonnen, zoals schuld-, school of werkproblemen.
- We maken het mogelijk dat de burgemeester ook criminele verhuurbedrijven, belwinkels, opkopers, geldwisselaars, growshops enz. kan sluite

GROEN
LINKS
TILBURG